

AKILLI TELEFON BAĞIMLILIĞI, İNTERNET BAĞIMLILIĞI VE SOSYAL MEDYA KULLANIMININ İNCELENMESİ: SAĞLIK YÖNETİMİ ÖĞRENCİLERİNDE BİR UYGULAMA

Okan ÖZKAN* & Özlem ÖZER & Sümeyye ÖZMEN*****

Öz

Bu çalışmanın amacı, sağlık yönetimi bölümü öğrencilerinde akıllı telefon bağımlılığı, internet bağımlılığı ve sosyal medya kullanımı alguları arasındaki ilişkileri incelemektir. Çalışma, tanımlayıcı tiptedir. Çalışmanın evrenini, bir devlet üniversitesinde İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Sağlık Yönetimi bölümüne kayıtlı olan öğrenciler oluşturmaktadır. Çalışmada örneklem seçilmemiş, çalışmaya katılmayı kabul eden 337 öğrenciye anket uygulanmıştır. Çalışmanın verileri 2-10 Aralık 2019 tarihleri arasında toplanmıştır. Çalışmadan elde edilen veriler, SPSS 22.0 programı ile analiz edilmiştir. Çalışmadan elde edilen veriler, güvenilirlik analizi, korelasyon analizi ve çok değişkenli regresyon analizi ile istatistiksel olarak değerlendirilmiştir. Yapılan analizler sonucunda öğrencilerin orta düzeyde internet ve akıllı telefon bağımlılığına sahip olduğu ve sosyal medya kullandığı belirlenmiştir. Değişkenler arasındaki korelasyon katsayıları incelendiğinde ise genel olarak orta düzeyde ve pozitif yönde ilişkiler saptanmıştır. Regresyon analizi sonuçlarına bakıldığında; akıllı telefon ve internet bağımlılığı, sosyal bütünleşme ve duygusal bağlanma boyutunu toplam varyansın %30,3'ü ile sosyal rutinlerle bütünleşme boyutunu ise toplam varyansın %16,5'i ile açıklamaktadır. Ayrıca akıllı telefon bağımlılığı internet bağımlılığındaki toplam varyansın %28'ini açıklamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Akıllı Telefon Bağımlılığı, İnternet Bağımlılığı, Sosyal Medya Kullanımı, Sağlık Yönetimi Öğrencileri

INVESTIGATION OF SMARTPHONE ADDICTION, INTERNET ADDICTION AND SOCIAL MEDIA USAGE: AN APPLICATION IN HEALTH MANAGEMENT STUDENTS

* Dr. Öğr. Üyesi, Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Gülhane Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sağlık Yönetimi Bölümü, okan.ozkan@sbu.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0001-9491-8696>

** Doç. Dr. Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Gülhane Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sağlık Yönetimi Bölümü, ozlem.ozer@sbu.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0002-7238-5371>

*** Dr. Öğr. Üyesi, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Sağlık Yönetimi Bölümü, sozmen@mehmetakif.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0002-3056-0872>

Not: Bu çalışmanın uygulama kısmı Aralık 2019 tarihinde gerçekleştirilmiştir.

Abstract

The aim of this study is to examine the relationship among the perceptions of smartphone addiction, internet addiction and social media usage in health management students. The present study adopts a descriptive method. The universe of the study consists of the students who are studying in the Department of Health Management of the Faculty of Economics and Administrative Sciences at a state university. The sample was not selected in the study and a questionnaire was applied to 337 students who agreed to participate in the study. The data of the study were collected between December 2-10, 2019. The data obtained from the questionnaire were analyzed through SPSS 22.0 package program. The data were then statistically evaluated with reliability analysis, correlation analysis, and multivariate regression analysis. As a result of the analyses, it was determined that the students had moderate level of internet and smartphone addiction, and social media use. When the correlation coefficients between the variables were examined, there were generally moderate and positive relations. According to the results of regression analysis; smartphone and internet addiction explain the social integration and emotional attachment dimension with 30.3% of the total variance, and the integration into social routines dimension with 16.5% of the total variance. In addition, smartphone addiction explains 28% of the total variance of internet addiction.

Keywords: *Smartphone Addiction, Internet Addiction, Social Media Usage, Health Management Students*

Giriş

Günümüzde gelişen teknolojiyle birlikte internetin ve buna bağlı olarak akıllı telefonların ve mobil uygulamaların kullanımı giderek artmıştır. İnternet üzerinden her türlü bilgiye ulaşılması ve akıllı telefonlara yüklenen mobil uygulamaların işlevsel yönü, bireylerin internet ve mobil uygulamalara yönelik kullanımını artırmış olup, aşırı kullanım sonucu da bazı teknolojik bağımlılık türlerinin (internet bağımlılığı, akıllı telefon bağımlılığı, vb.) ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bu kapsamda internet ve akıllı telefon kullanımının yaygınlaşmasıyla birlikte sosyal medya kullanımı da giderek artış göstermektedir. Bireylerin sosyal medyada aşırı zaman geçirmeleri diğer teknolojik bağımlılıklarda olduğu gibi bireysel, sosyal, eğitimsel ve mesleki sorumluluklarını yerine getirmelerinde problemler yaratmaktadır ve fiziksel, ruhsal ve sosyal sorunlar ortaya çıkabilmektedir (Şahin ve Yağcı, 2017).

Teknolojinin gelişmesiyle birlikte her telefon birer bilgisayara dönüşmüş, kullanım yararının yanı sıra toplumda yarattığı tehdit açısından olumsuz bir alışkanlık olarak da tanımlanmaya başlanmıştır. Akıllı telefonların bireylerin özellikle de gençlerin yaşam biçimlerini, kültür etkileşimlerini ve iş yapış tarzlarını etkilemeleri sebebiyle topluma yönelik etkilerinin kısıtlanması tartışılmaya başlamıştır. Ayrıca akıllı telefonlara mobil uygulamaların hiçbir denetim olmadan kolaylıkla yüklenmesi de üzerinde düşünülmesi gereken bir başka toplumsal etki sorunsalı olmuştur. Bu mobil uygulamaların bilgiye erişim, iş, sağlık, ulaşım, turizm, iletişim, sosyal etkileşim vb. konularda sunduğu avantajlar yanında aşırı gereksiz

kullanım sonucunda ortaya çıkan olumsuz etkileri de dikkate alınması gerekmektedir (Bulduklı ve Özer, 2016).

Bu çalışmanın ilk bölümünde akıllı telefon ve internet bağımlılığı ile sosyal medya kullanımı kavramları hakkında bilgiler verilmiş ve daha sonra araştırma metodolojine dayalı olarak veriler analiz edilerek bulgulara göre yorumlamalar yapılmıştır.

1. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Teknolojinin hızla ilerlemesi ve dünya çapında web ağlarının genişlemesi sonucunda internet (Shahnaz ve Karim, 2014), dünyadaki bilgiye erişim için en önemli araçlardan birisi olarak günümüzde tüm insanlar arasında gittikçe daha fazla yaygınlaşan bir sistem haline gelmiştir (Goswami ve Singh, 2016). İnternetin ortaya çıkmasındaki temel amaç; bilgiye kısa sürede, kolay, düşük maliyetle ve güvenli bir şekilde ulaşmak ve iletişim imkânını artırmaktır. Ancak internetin beklenenden daha fazla kullanılmaya başlanması, yeni bir bağımlılık türü olarak ifade edilen internet bağımlılığını ortaya çıkarmıştır (Arısoy, 2009). İnternetin bağımlılık yaratan kullanımı, birçok uygulayıcının farkında olmadığı ve sonuç olarak tedaviye hazırlıksız olduğu yeni bir olgudur (Sato, 2006). İnternet bağımlılığı, internetin günlük yaşamının bozulacağı ölçüde aşırı kullanımı anlamına gelen bir kavramdır. Yani internet bağımlılığı; kişisel ve sosyal ilişkilerin, iş ve uyku rutininin yanı sıra ruh hali ve düşünme yeteneğinin tamamen bozulmasına yol açan bir durumdur (Goswami ve Singh, 2016). Bir diğer ifadeyle internet bağımlılığı; internet kullanırken kendisini sınırlandıramama, sosyal hayatta veya okul başarısında olumsuzluklarını yaşamakla birlikte, kullanmaktan geri duramama; internetin bulunmadığı yer ve zamanlarda huzursuzluk hissetme gibi göstergeleri olan bir olgudur (Esen ve Siyez, 2011).

İnternet ve iletişimi birleştiren akıllı telefonlar da tıpkı internet gibi günümüzde yaşamın vazgeçilmez bir parçası haline gelmiştir. Küresel olarak akıllı telefon kullanıcılarının sayısı hızla artış göstermektedir ve bu artışlar özellikle Asya ve Avrupa kıtalarında oldukça yüksek seviyelere ulaşmıştır (Kim vd., 2019). Son istatistiklere göre, dünya çapında bir milyardan fazla kişi, bu cihazlardan en az birine sahiptir ve bu telefonlar, telefon görüşmesinden e-postaları kontrol etmeye, webde gezinmeye ve müzik dinlemeye kadar çok sayıda görev için kullanılmaktadır (Tossell vd., 2015). Tüm bu özelliklerin tek bir cihaz ile sağlanabiliyor olması ise kişilerin bu cihazlara sahip olma isteklerinin artmasına ve aynı zamanda kişilerde bir gereklilik duygusunun oluşmasına sebep olmaktadır (Işık ve Kaptangil, 2018). Akıllı telefon bağımlılığı, genellikle telefonu kullanmaktan kendini alamama, sık sık telefonuyla meşgul olma, telefonu aşırı kullanma yüzünden uykusuz kalma ve konforlu bir uyku çekememe gibi sorunlara sebep olan bir durumdur (Kuyucu, 2017). Lin vd. (2014) akıllı telefon bağımlılığını bir tür teknolojik bağımlılık olarak değerlendirmekte, Griffiths (1996) ise bu bağımlılığı insan ile makine arasındaki etkileşimin sebep olduğu kimyasal

olmayan davranışa dayalı bir bağımlılık olarak tanımlamaktadır (Haug vd., 2015).

Sosyal medya da tüm dünyada kullanımı hızla artan ve artmaya devam eden bir iletişim ağıdır. Sosyal medya, insanların birbirleriyle iletişim kurmalarına yardımcı olan çevrimiçi teknoloji platformlarıdır. Sosyal medya ile farklı kıtalarda bile insanlar, birbirleri ile iletişim kurabilmekte, müzik dinleyebilmekte, kitap okuyabilmekte, fotoğraflara bakabilmekte ve çok daha fazlasını yapabilmektedir (Talaue vd., 2018). Facebook, Twitter, Myspace, Google, LinkedIn, Instagram gibi sosyal medya araçları, dünya çapında milyonlarca insan tarafından özellikle de gençler tarafından sürekli olarak kullanılmaktadır (Zachos vd., 2018). Bu portallar genellikle “her zaman açık” durumdadır ve çoğunlukla akıllı telefonlar ve tabletler aracılığıyla kullanılmaktadır ve böylece birçok kullanıcı, sanal sosyal ağlarına sürekli olarak bağlanmaktadır (McDool vd., 2016).

Dünyadaki diğer ülkelerde olduğu gibi Türkiye’de de internet, akıllı telefon ve sosyal medya kullanımı giderek artış göstermektedir. TÜİK’in verilerine göre; Türkiye’de internet kullanan kişilerin oranı %75,3’dir (TÜİK, 2020). Digital in 2019 Türkiye Raporu’na göre ise Türkiye’de 52 milyon aktif sosyal medya kullanıcısı ve 44 milyon aktif mobil sosyal medya kullanıcısı bulunmaktadır. Yine aynı rapora göre, yetişkin insanların %98’i cep telefonu kullanırken, %77’si akıllı telefon kullanmaktadır (Datareportal, 2019). Genç bireyler arasında ise internet kullanımının önemli bir kısmını sosyal medya oluşturmaktadır. İnternet kullanımının artışına paralel olarak da sosyal medya kullanımında önemli artışlar görülmektedir (İnce ve Koçak, 2017).

2. YÖNTEM

2.1. Amaç ve Hipotezler

Bu çalışmanın amacı sağlık yönetimi bölümü öğrencilerinde akıllı telefon bağımlılığı, internet bağımlılığı ve sosyal medya kullanımı arasındaki ilişkileri araştırmaktır. Çalışma, tanımlayıcı tiptedir. Çalışmanın amacı doğrultusunda aşağıda yer alan hipotezler geliştirilmiştir:

- H₁: Katılımcıların akıllı telefon bağımlılığı ve internet bağımlılığı algılarının sosyal bütünleşme ve duygusal bağlantı boyutu üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi vardır.
- H₂: Katılımcıların akıllı telefon bağımlılığı ve internet bağımlılığı algılarının sosyal rutinlerle bütünleşme boyutu üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi vardır.
- H₃: Katılımcıların akıllı telefon bağımlılıklarının internet bağımlılıkları üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi vardır.

2.2. Evren ve Örneklem

Çalışmanın evrenini, bir devlet üniversitesi bünyesinde yer alan İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Sağlık Yönetimi bölümüne kayıtlı

öğrenciler oluşturmaktadır (N=450). Araştırmada örneklem seçilmemiştir. Veri toplama aracı, araştırmaya katılmayı kabul eden öğrencilerin tamamına uygulanmıştır. Böylece toplam 337 katılımcı sayısına ulaşılmıştır. Çalışmaya katılım oranı ise %75 olarak belirlenmiştir. Çalışmanın verileri 2-10 Aralık 2019 tarihleri arasında toplanmıştır.

2.3. Veri Toplama Aracı

Çalışmada katılımcıların internet bağımlılıklarını ölçmek için Young tarafından geliştirilen, Pawlikowski vd. (2013) tarafından kısaltılan ve Kutlu vd. (2016) tarafından da Türkçe'ye uyarlanan 12 maddeden ve tek faktörden oluşan “Young İnternet Bağımlılığı Testi Kısa Formu (YİBT-KF)” kullanılmıştır. Bu ölçekte ölçümler, 5’li Likert ölçeği doğrultusunda yapılmaktadır (1=Hiçbir zaman, 5=Her zaman). Çalışmada ölçeğinin güvenilirlik değeri 0,902 olarak hesaplanmıştır.

Sosyal Medya Kullanım Ölçeği, Jenkins-Guarnieri vd. (2013) tarafından geliştirilmiş, Akın vd. (2015) tarafından da Türkçe'ye uyarlanmıştır. Ölçek 10 maddeden ve iki alt boyuttan (sosyal bütünleşme ve duygusal bağlantı ile sosyal rutinlerle bütünleşme) oluşmaktadır. Ölçekte 8. madde ters kodlanmaktadır. Katılımcıların ifadeleri “tamamen katılıyorum”dan “tamamen katılmıyorum”a kadar uzanan 5’li Likert tipi cevap skalasında değerlendirilmektedir. Çalışmada ölçeğinin güvenilirlik değeri 0,785 olarak hesaplanmıştır.

Akıllı Telefon Bağımlılığı Ölçeği, Kwon vd. (2013) tarafından geliştirilmiş, Noyan vd. (2015) tarafından da Türkçe'ye uyarlanmıştır. Ölçek 10 maddeden ve tek boyuttan oluşmaktadır. Bu ölçekte ölçümler, 5’li Likert ölçeği doğrultusunda yapılmaktadır (1=Kesinlikle katılmıyorum, 5=Kesinlikle katılıyorum). Çalışmada ölçeğinin güvenilirlik değeri 0,905 olarak hesaplanmıştır.

2.4. Verilerin Çözümlemesi

Çalışmadan elde edilen veriler, SPSS 22.0 programı ile analiz edilmiştir. Çalışmada değişkenler arasındaki ilişkinin yönünü ve gücünü incelemek amacıyla *korelasyon analizi*; değişkenler arasındaki neden-sonuç ilişkisini değerlendirmek için *çok değişkenli regresyon analizi* ve ölçme araçlarının ne kadar tutarlı bir ölçüm yaptığını test etmek için ise *güvenirlilik analizi* yapılmıştır.

3. BULGULAR

Çalışmaya katılan öğrencilerin demografik özellikleri incelendiğinde; katılımcıların %52,2’sinin 20 yaş ve altında olduğu, %71,5’inin kız olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların %28,8’i birinci sınıf, %28,2’si ikinci sınıf, %21,4’ü üçüncü sınıf ve %21,7’si dördüncü sınıf öğrencisidir. Öğrencilerin %36,8’i yurtta; %23,4’ü apart/pansiyonda kalmaktadır. Son olarak katılımcıların %38’i günde 4-5 saat internet kullandığını belirtirken, %26,7’si 6 saat ve üzeri internet kullandığını belirtmiştir.

Tablo 1’de araştırmanın değişkenlerine ilişkin istatistikler yer almaktadır. Buna göre araştırmaya katılan öğrencilerin akıllı telefon bağımlılığı ortalaması 2,82 ve internet bağımlılığı ortalaması 2,61’dir. Katılımcıların sosyal medya kullanımı alt boyutlarına verdikleri cevapların puan ortalamalarına bakıldığında ise en yüksek puanın sosyal rutinlerle bütünleşme (3,28) boyutuna verildiği görülmektedir. Buna göre katılımcıların orta düzeyde internet ve akıllığı telefon bağımlılığına sahip olduğu ve sosyal medya kullandığı söylenebilir.

Araştırma değişkenleri arasındaki ilişkilerin korelasyon katsayıları da Tablo 1’de verilmektedir. Buna göre akıllı telefon bağımlılığı ile internet bağımlılığı ($r=0,530$, $p<0,01$), sosyal bütünleşme ve duygusal bağlantı boyutu ($r=0,518$, $p<0,01$) ve sosyal rutinlerle bütünleşme boyutu ($r=0,405$, $p<0,01$) arasında pozitif ve orta düzeyde ilişkiler bulunmaktadır. Ayrıca internet bağımlılığı ile sosyal bütünleşme ve duygusal bağlantı boyutu ($r=0,430$, $p<0,01$) ve sosyal rutinlerle bütünleşme boyutu ($r=0,193$, $p<0,01$) arasında pozitif ve sırasıyla orta ve düşük düzeyde ilişkiler bulunmaktadır. Son olarak sosyal medya kullanımının alt boyutları arasında ise orta düzeyde ilişki saptanmıştır ($r=0,405$, $p<0,01$).

Tablo 1. Araştırma Değişkenlerine Ait Ortalamalar, Standart Sapmalar ve Korelasyon Değerleri

| Değişkenler | Ortalama | SS | 1 | 2 | 3 | 4 |
|---|----------|------|--------|--------|--------|---|
| 1. Akıllı telefon bağımlılığı | 2,82 | 0,87 | 1 | | | |
| 2. İnternet bağımlılığı | 2,61 | 0,78 | .530** | 1 | | |
| 3. Sosyal bütünleşme ve duygusal bağlantı | 2,60 | 0,84 | .518** | .430** | 1 | |
| 4. Sosyal rutinlerle bütünleşme | 3,28 | 0,74 | .405** | .193** | .405** | 1 |

**Korelasyon 0,01 anlamlı (iki yönlü), SS: Standart Sapma

Tablo 2’de çalışmanın hipotezlerini test etmek için üç farklı regresyon modeli oluşturulmuştur. Akıllı telefon ve internet bağımlılığının sosyal medya kullanımının alt boyutlarından birisi olan sosyal bütünleşme ve duygusal bağlanma üzerindeki etkilerini ortaya koymak amacıyla yürütülen regresyon modeline ilişkin istatistiksel tahminler, modelin anlamlı olduğunu göstermektedir ($F=72,433$, $p<0,001$). Akıllı telefon ve internet bağımlılığı sosyal bütünleşme ve duygusal bağlanma boyutunu toplam varyansın %30,3’ü ile açıklamaktadır. Regresyon modelinde, regresyon katsayısının anlamlılığına ilişkin t-testi sonuçları incelendiğinde katılımcıların akıllı telefon bağımlılığı ($t=7,494$; $p<0,05$) ve internet bağımlılığı ($t=4,020$; $p<0,05$) algılarının yükselmesi, sosyal bütünleşme ve duygusal bağlanmayı istatistiksel olarak artırmaktadır. Standardize edilmiş regresyon katsayısına (β) göre, yordayıcı değişkenlerin sosyal bütünleşme ve duygusal bağlanma üzerindeki görece önem sırası, akıllı telefon bağımlılığı ve internet

bağımlılığı şeklindedir. Bu sonuçlar birinci hipotezin (H_1) doğrulandığını göstermektedir.

Tablo 2. Regresyon Analizi Sonuçları

| Bağımlı Değişken | Bağımsız Değişken | β | t | p | VIF |
|---|----------------------------|---------|--------|--------|-------|
| Sosyal Bütünleşme ve Duygusal Bağlanma | (Sabit) | | 5,987 | <0,001 | |
| | Akıllı Telefon Bağımlılığı | 0,404 | 7,494 | <0,001 | 1,390 |
| | İnternet Bağımlılığı | 0,217 | 4,020 | <0,001 | 1,390 |
| $R=0,550$, $R^2=0,303$, $F=72,433$, $p<0,001$, $Durbin\ Watson=1,960$ | | | | | |
| Sosyal Rutinlerle Bütünleşme | (Sabit) | | 16,463 | <0,001 | |
| | Akıllı Telefon Bağımlılığı | 0,421 | 7,134 | <0,001 | 1,390 |
| | İnternet Bağımlılığı | -0,030 | -0,507 | 0,612 | 1,390 |
| $R=0,406$, $R^2=0,165$, $F=32,887$, $p<0,001$, $Durbin\ Watson=1,890$ | | | | | |
| | (Sabit) | | 10,412 | <0,001 | |
| İnternet Bağımlılığı | Akıllı Telefon Bağımlılığı | 0,530 | 11,428 | <0,001 | 1,000 |
| $R=0,530$, $R^2=0,280$, $F=130,588$, $p<0,001$, $Durbin\ Watson=1,831$ | | | | | |

Akıllı telefon ve internet bağımlılığının sosyal medya kullanımının alt boyutlarından birisi olan sosyal rutinlerle bütünleşme üzerindeki etkilerini ortaya koymak amacıyla yürütülen regresyon modeline ilişkin istatistiksel tahminler modelin anlamlı olduğunu göstermektedir ($F=32,887$, $p<0,001$). Akıllı telefon ve internet bağımlılığı, sosyal rutinlerle bütünleşme boyutunu toplam varyansın %16,5'i ile açıklamaktadır. Regresyon modelinde, regresyon katsayısının anlamlılığına ilişkin t-testi sonuçları incelendiğinde katılımcıların akıllı telefon bağımlılığı ($t=7,134$; $p<0,05$) algılarının yükselmesi sosyal rutinlerle bütünleşmeyi istatistiksel olarak artırmaktadır. Standardize edilmiş regresyon katsayısına (β) göre yordayıcı değişkenlerin sosyal bütünleşme ve duygusal bağlanma üzerindeki görece önem sırası, akıllı telefon bağımlılığı ve internet bağımlılığı şeklindedir. Bu sonuçlar ikinci hipotezin (H_2) kısmen doğrulandığını göstermektedir.

Son olarak akıllı telefon bağımlılığının internet bağımlılığı üzerindeki etkilerini ortaya koymak amacıyla yürütülen regresyon modeline ilişkin istatistiksel tahminler modelin anlamlı olduğunu göstermektedir ($F=130,588$,

$p < 0,001$). Akıllı telefon bağımlılığı internet bağımlılığındaki toplam varyansın %28'ini açıklamaktadır. Regresyon modelinde, regresyon katsayısının anlamlılığına ilişkin t-testi sonuçları incelendiğinde katılımcıların akıllı telefon bağımlılığı ($t=11,428$; $p < 0,05$) algılarının yükselmesi internet bağımlılığını istatistiksel olarak artırmaktadır. Bu sonuçlar üçüncü hipotezin (H_3) doğrulandığını göstermektedir.

Sonuç

Bu çalışmada, sağlık yönetimi öğrencilerinin akıllı telefon bağımlılığı, internet bağımlılığı ve sosyal medya kullanımı algıları arasındaki ilişkileri ortaya koymak amaçlanmıştır. Bu çalışma, literatürde sağlık yönetimi öğrencileri üzerinde akıllı telefon bağımlılığı, internet bağımlılığı ve sosyal medya kullanımı konularını bir arada inceleyen bir çalışma olmaması ve alana katkı sağlaması açısından önem arz etmektedir.

Çalışmada yapılan analizler sonucunda, akıllı telefon bağımlılığı ile internet bağımlılığı arasında; akıllı telefon bağımlılığı ile sosyal bütünleşme ve duygusal bağlantı boyutu ve sosyal rutinlerle bütünleşme boyutu arasında pozitif ve orta düzeyde ilişkiler bulunmaktadır. Öğrencilerin akıllı telefon bağımlılığına ilişkin puanları ise orta seviyededir. Sanal ve Özer (2017)'in yabancı diller yüksekokulu hazırlık sınıfı öğrencileri ile gerçekleştirdikleri çalışmalarında katılımcıların akıllı telefon bağımlılıklarının orta düzeyde olduğu belirlenmiştir. Kırca ve Kutlutürkan (2019)'ın yapmış oldukları çalışmalarında da hemşirelik öğrencilerinin orta düzeyde akıllı telefon bağımlılığına sahip olduğu belirlenmiştir. Yine Günel ve Pekçetin (2019) tarafından üniversite öğrencilerinde yapılan çalışmada da öğrencilerin akıllı telefon bağımlılığının orta düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Noyan vd. (2015)'nin üniversite öğrencilerinde gerçekleştirdikleri çalışmalarında ise katılımcıların akıllı telefon bağımlılığı orta düzeyin biraz altında bulunmuştur. Yılmaz vd. (2017)'nin hemşirelik öğrencileri üzerinde gerçekleştirdikleri çalışmalarında ise katılımcıların akıllı telefon bağımlılığı düzeyi düşük çıkmıştır. Yine Haug vd. (2015)'nin İsviçre'de genç bireyler üzerinde gerçekleştirdikleri çalışmalarında da katılımcıların akıllı telefon bağımlılığının düşük düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Çalışmada elde edilen sonuçlara göre öğrencilerin internet bağımlılığına ilişkin puanları da orta seviyededir. Yılmaz vd. (2017)'nin hemşirelik öğrencileri üzerinde gerçekleştirdikleri çalışmalarında öğrencilerin internet bağımlılığının orta düzeyin altında olduğu belirlenmiştir. Kırış vd. (2016)'nin hemşirelik öğrencilerinde yaptığı çalışmada ise katılımcıların düşük düzeyde internet bağımlılığına sahip olduğu saptanmıştır. Yine Choi vd. (2015)'nin Güney Kore'de üniversite öğrencilerinde yaptıkları çalışmada da internet bağımlılığı düzeyi düşük çıkmıştır. Durmuş vd. (2018)'nin üniversite öğrencileri üzerinde 2013-2016 yıllarında yaptıkları çalışmada internet bağımlılığının zaman içindeki değişimi incelenmiş olup katılımcıların internet bağımlılığı çok düşük düzeyde bulunmuştur ve araştırmacılar tarafından hiçbir öğrencinin internet

bağımlısı kategorisinde olmadığı sonucuna varılmıştır. Yine Ergin vd. (2013)'nin Tıp Fakültesi öğrencilerinde yaptıkları çalışmada da öğrencilerin internet bağımlılığı düzeyi çok düşük çıkmıştır.

Çalışmada elde edilen sonuçlara göre öğrencilerin sosyal medya kullanımına ilişkin puanlarının orta seviyede olduğu belirlenmiştir. Sosyal medya kullanımına ilişkin puanlar alt boyutlar bazında incelendiğinde ise öğrencilerin sosyal rutinlerle bütünleşme puan ortalamalarının, sosyal bütünleşme ve duygusal bağlantı puan ortalamalarından daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlar doğrultusunda sosyal medyanın öğrencilerin günlük yaşamlarının bir parçası olduğu ve sosyalleşmelerinde önemli bir role sahip olduğu söylenebilir. Balcı ve Sarıtaş (2019)'ın yapmış oldukları çalışmada ise sosyal medya alt boyutları içerisinde sosyal bütünleşme ve duygusal bağlantı boyutunun daha çok ön plana çıkan boyutu oluşturduğu sonucuna ulaşılmıştır. Turgut vd. (2018)'nin sağlık yönetimi bölümü öğrencileri üzerinde gerçekleştirdikleri çalışmada öğrencilerin sosyal medya kullanım düzeylerinin düşük olduğu ve sosyal rutinlerle bütünleşme düzeyinin diğer alt boyuttan daha yüksek bir ortalamaya sahip olduğu belirlenmiştir. Çakmak ve Müezzın (2018) tarafından üniversite öğrencileri üzerinde yapılan çalışmada ise günlük olarak sosyal medya kullanımının sosyal rutinlerle bütünleşme ile sosyal bütünleşme ve duygusal bağlantı puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark yaratmadığı tespit edilmiştir.

Çalışmada yapılan regresyon analizi sonuçlarına göre akıllı telefon ve internet bağımlılığı, sosyal bütünleşme ve duygusal bağlanma boyutunu toplam varyansın %30,3'ü ile açıklamaktadır. Regresyon modelinde katılımcıların akıllı telefon bağımlılığı ve internet bağımlılığı algılarının yükselmesi, sosyal bütünleşme ve duygusal bağlanmayı istatistiksel olarak artırmaktadır. Diğer regresyon modeline göre ise akıllı telefon ve internet bağımlılığı, sosyal rutinlerle bütünleşme boyutunu toplam varyansın %16,5'i ile açıklamaktadır. Regresyon modelinde katılımcıların akıllı telefon bağımlılığı algılarının yükselmesi, sosyal rutinlerle bütünleşmeyi istatistiksel olarak artırmaktadır.

Son olarak çalışmada oluşturulan regresyon modeline göre akıllı telefon bağımlılığı internet bağımlılığındaki toplam varyansın %28'ini açıkladığı tespit edilmiştir. Regresyon modelinde, katılımcıların akıllı telefon bağımlılığı algılarının yükselmesi internet bağımlılığını istatistiksel olarak artırmaktadır. Choi vd. (2015) tarafından üniversite öğrencileri üzerinde yapılan çalışmada da öğrencilerin akıllı telefon bağımlılığı skorlarının yükselmesi ile internet bağımlılığı seviyesinin artması arasında ilişki olduğu belirlenmiştir. Yayan vd. (2019) tarafından yapılan çalışmada da katılımcıların akıllı telefon bağımlılığı ile internet bağımlılığı arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Yine Ayar vd. (2017)'nin lise öğrencileri üzerinde yaptığı çalışmada akıllı telefon bağımlılığı ile internet bağımlılığı arasında anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Karaca (2017) tarafından üniversite öğrencilerinde yapılan çalışmada internet bağımlılığı skorları ile

günlük akıllı telefon kullanım süreleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir.

Sosyal medya kullanımı, internetin ve akıllı telefonların kullanımının yaygınlaşmasıyla her geçen gün artmaktadır. Özellikle genç bireylerin internete akıllı telefonlarından kolayca erişim sağlaması ve sosyalleşme konusunda sosyal medyayı kullanması yadsınamaz bir durum halini almıştır. Sağlık yönetimi bölümü öğrencilerinin internet ve akıllı telefon bağımlılığı konusunda bilinçli olmaları ve sosyal medyayı etkili ve verimli kullanmaları gerekmektedir.

Bu çalışmanın bir devlet üniversitesindeki sağlık yönetimi bölümüne kayıtlı olan öğrencilere uygulanması dolayısıyla elde edilen sonuçların tüm sağlık yönetimi öğrencilerine genellenmesi konusu, araştırmanın sınırlılığını oluşturmaktadır. Bu çalışmaya benzer olarak yapılacak olan çalışmalar için daha geniş kapsamlı bir örneklem seçilmesi ve zaman içindeki değişimlerin dikkate alınarak tasarlanmasının yararlı olacağı söylenebilir.

Kaynakça

- Akın, A., Özbay, A., & Baykut, İ. (2015). Sosyal Medya Kullanımı Ölçeğinin Türkçe Formunun Geçerliliği ve Güvenirliği. *Journal of International Social Research*, 8(38), 647-652.
- Arısoy, Ö. (2009). İnternet Bağımlılığı ve Tedavisi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 1, 55-67.
- Ayar, D., Bektaş, M., Bektaş, I., Kudubeş, A.A., Ok, Y.S., Altan, S.S., & Çelik, I. (2017). The Effect of Adolescents' Internet Addiction on Smartphone Addiction. *Journal of Addictions Nursing*, 28(4), 210-214.
- Balcı, Ş., & Sarıtaş, H. (2019). Sosyal Medya Kullanımının Bir Belirleyicisi Olarak Narsisizm: Konya'da Yaşayan Kullanıcılar Üzerine Bir İnceleme. *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 31, 689-709.
- Bulduklu Y., & Özer, N.P. (2016). Gençlerin Akıllı Telefon Kullanım Motivasyonları. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 5(8), 2963-2986.
- Choi, S.W., Kim, D.J., Choi, J.S., Ahn, H., Choi, E.J., Song, W.Y., ... & Youn, H. (2015). Comparison of Risk and Protective Factors Associated with Smartphone Addiction and Internet Addiction. *Journal of Behavioral Addictions*, 4(4), 308-314.
- Çakmak, S., & Müezzın, E.E. (2018). Sosyal Medya Kullanımının İletişim Becerileriyle İlişkinin İncelenmesi. *Yeni Medya Elektronik Dergisi*, 2(3), 196-203.

- Datareportal, (2019). *Digital 2019: Turkey*.
<https://datareportal.com/reports/digital-2019-turkey> (Erişim Tarihi: 20.01.2020).
- Durmuş, H., Günay, O., Yıldız, S., Timur, A., Balcı, E., & Karaca, S. (2018). Üniversite Öğrencilerinde İnternet Bağımlılığı ve Üniversite Yaşamı Boyunca Değişimi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 19(4), 383-389.
- Ergin, A., Uzun, S.U., & Bozkurt, A.İ. (2013). Tıp Fakültesi Öğrencilerinde İnternet Bağımlılığı Sıklığı ve Etkileyen Etmenler. *Pamukkale Tıp Dergisi*, 3, 134-142.
- Esen, E., & Siyez, D.M. (2011). Ergenlerde İnternet Bağımlılığını Yordayan Psiko-sosyal Değişkenlerin İncelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(36), 127-138.
- Goswami, V., & Singh, D.R. (2016). Internet Addiction among Adolescents: A Review of the Research. *The International Journal of Indian Psychology*, 3(3), 37-44.
- Griffiths M. (1996). Gambling on the Internet: A Brief Note. *Journal of Gambling Studies*, 12(4), 471-473.
- Günel, A., & Pekçetin, S. (2019). Üniversite Öğrencilerinde Akıllı Telefon Bağımlılığı ile Servikal Bölge ve Üst Ekstremitte Ağrısı Arasındaki İlişki. *Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi*, 28(2), 114-119.
- Haug, S., Castro, R.P., Kwon, M., Filler, A., Kowatsch, T., & Schaub, M.P. (2015). Smartphone Use and Smartphone Addiction among Young People in Switzerland. *Journal of Behavioral Addictions*, 4(4), 299-307.
- Işık, M., & Kaptangil, İ. (2018). Akıllı Telefon Bağımlılığının Sosyal Medya Kullanımı ve Beş Faktör Kişilik Özelliği İle İlişkisi: Üniversite Öğrencileri Üzerinden Bir Araştırma. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 7(2), 695-717.
- İnce, M., & Koçak, M.C. (2017). Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Medya Kullanım Alışkanlıkları: Necmettin Erbakan Üniversitesi Örneği. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(2), 736-749.
- Jenkins-Guarnieri, M.A., Wright, S.L., & Johnson, B. (2013). Development and Validation of A Social Media Use Integration Scale. *Psychology of Popular Media Culture*, 2(1), 38.

- Karaca, F. (2017). Üniversite Öğrencilerinin İnternet Bağımlılığı Düzeyleri ile Akıllı Telefon Kullanma Alışkanlıkları Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 44, 581-597.
- Kırağ, N., Yıldız, H., Hayar, E., Güdü, G., Kandemir, E., Çınar, H., & Öztürk, N. (2016) Hemşirelik Öğrencilerinin İnternet Bağımlılığı ve İlişkili Faktörler. *Uluslararası Hakemli Hemşirelik Araştırmaları Dergisi*, 8, 15-36.
- Kırca, K., & Kutlutürkan, S. (2019). Hemşirelik Öğrencilerinin Akıllı Telefon Bağımlılık Düzeylerinin İletişim Becerilerine Etkisi. *Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 5(2), 81-85.
- Kim, S.G., Park, J., Kim, H.T., Pan, Z., Lee, Y. & McIntrye, S. (2019). The Relationship Between Smartphone Addiction and Symptoms of Depression, Anxiety, and Attention-Defcıt/Hyperactivity in South Korean Adolescents. *Annals of General Psychiatry*, 18(1), 1-8.
- Kutlu, M., Savcı, M., Demir, Y. & Aysan, F. (2016). Young İnternet Bağımlılığı Testi Kısa Formunun Türkçe Uyarlaması: Üniversite Öğrencileri ve Ergenlerde Geçerlilik ve Güvenilirlik Çalışması. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 17(Ek 1), 69–76.
- Kuyucu, M. (2017). Gençlerde Akıllı Telefon Kullanımı ve Akıllı Telefon Bağımlılığı Sorunsalı: “Akıllı Telefon(kolik)” Üniversite Gençliği. *Global Media Journal TR Edition*, 7(14), 328-359.
- Kwon, M., Kim, D.J., Cho, H., & Yang, S. (2013).The Smartphone Addiction Scale: Development and Validation of A Short Version for Adolescents. *PloS One*, 8, e83558.
- Lin Y. H., Chang L. R., Lee Y. H., Tseng H. W., Kuo T. B., & Chen S. H. (2014). Development and Validation of the Smartphone Addiction Inventory (SPAI). *PloS One*, 9(6), e98312.
- McDool, E., Powell, P., Roberts, J. & Taylor, K. (2016). Social Media Use and Children’s Wellbeing. Germany: IZA-Institute of Labor Economics,
- Noyan, C.O., Darçın, A.E., Nurmedov, S., Yılmaz, O., & Dilbaz, N. (2015). Akıllı Telefon Bağımlılığı Ölçeğinin Kısa Formunun Üniversite Öğrencilerinde Türkçe Geçerlilik ve Güvenilirlik Çalışması. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 16(Özel sayı.1), 73–81.
- Pawlikowski, M., Altstötter-Gleich, C., & Brand, M. (2013). Validation and Psychometric Properties of a Short Version of Young’s Internet Addiction Test. *Computers in Human Behavior*, 29(3), 1212–1223.

- Sanal, Y., & Özer, Ö. (2017). Üniversite Öğrencilerinin Akıllı Telefon Bağımlılığı ve Sosyal Ağ Kullanımı: Bir Durum Değerlendirmesi. *Mediterranean Journal of Humanities*, VII(2), 367-377.
- Sato, T. (2006). Internet Addiction among Students: Prevalence and Psychological Problems in Japan. *JMAJ*, 49(7-8), 279-283.
- Shahnaz, I. & Karim, R. (2014). The Impact of Internet Addiction on Life Satisfaction and Life Engagement in Young Adults. *Universal Journal of Psychology*, 2(9), 273-284.
- Şahin, C., & Yağcı, M. (2017). Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği-Yetişkin Formu: Geçerlilik ve Güvenirlik Çalışması. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(1), 523-538.
- Talaue, G. M., AlSaad, A., AlRushaidan, N., AlHugail, A., & AlFahhad, S. (2018). The Impact of Social Media on Academic Performance of Selected College Studies. *International Journal of Advanced Information Technology*, 8(4-5), 27-35.
- Tossell, C., Kortum, P., Shepard, C. Rahmati, A., & Zhong, Z. (2015). Exploring Smartphone Addiction: Insights from Long-term Telemetric Behavioral Measures. *iJIM*, 9(2), 37-43.
- Turgut, M., Kutlu, G., & Mut, S. (2018). Sağlık Yönetimi Bölümü Öğrencilerinin İletişim Becerileri ile Sosyal Medya Kullanımları Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi. *İşletme Bilimi Dergisi*, 6(1), 185-205.
- TÜİK, (2020). *Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması*. http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1028 (Erişim Tarihi: 20.01.2020).
- Yayan, E.H., Dağ, Y.S., Düken, M.E., & Ulutaş, A. (2019). Investigation of Relationship between Smartphone Addiction and Internet Addiction in Working Children in Industry. *Journal of Human Sciences*, 16(1), 143-154.
- Yılmaz, D., Çınar, H. G., & Özyazıcıoğlu, N. (2017). Hemşirelik Öğrencilerinde Akıllı Telefon ve İnternet Bağımlılığı ile Üst Ekstremitte Fonksiyonel Aktivite Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 8(3), 34-39.

Zachos, G., Paraskevopoulou-Kollia, E.A., & Anagnostopoulos, I. (2018). Social Media Use in Higher Education: A Review. *Education Sciences*, 8, 194.

Extended Abstract

Today, with the developing technology, the use of the internet and smartphones and mobile applications have gradually increased. Access to all kinds of information over the internet and the functional aspects of mobile applications installed on smartphones have increased the use of the internet and mobile applications and therefore resulting in the emergence of certain types of technological addiction (internet addiction, smartphone addiction, etc.).

The aim of this study is to examine the relationship among the perceptions of smartphone addiction, internet addiction and social media usage in health management students. The study is a descriptive one. The universe of the study consists of the students who are studying in the Department of Health Management of the Faculty of Economics and Administrative Sciences at a state university. The sample was not selected in the study and a questionnaire was applied to 337 students who agreed to participate in the study. The data of the study were collected between December 2-10, 2019. In the study, the “Young’s Internet Addiction Test Short-Form (YIAT-SF)” consisting of 12 items and one factor, which was developed by Young to measure the participants’ internet addiction, shortened by Pawlikowski et al. (2013), adapted to Turkish by Kutlu et al. (2016) was used. The Social Media Use Integration Scale was developed by Jenkins-Guarnieri et al. (2013) and adapted to Turkish by Akın et al. (2015). The scale consists of 10 items and two sub-dimensions (social integration and integration with social routines through emotional connection). The Smartphone Addiction Scale was developed by Kwon et al. (2013) and adapted to Turkish by Noyan et al. (2015). The scale consists of 10 items and one dimension. The data obtained from the research were analyzed through SPSS 22.0 package program. The data were statistically evaluated through reliability analysis, correlation analysis, and multivariate regression analysis.

As a result of the analyses conducted in the study, the average of smartphone addiction was 2.82 and the average of internet addiction was 2.61. When the average scores of the answers given by the participants to the social media use sub-dimensions are analyzed, it is seen that the highest score is given to the integration with social routines (3.28) dimension. Accordingly, it can be said that the participants have a moderate level of internet and smartphone addiction and social media usage. Considering the correlation coefficients of the relationships between the research variables; there are positive and moderate relationships between smartphone addiction and internet addiction ($r=0.530$, $p<0.01$), social integration and emotional connection dimension ($r=0.518$, $p<0.01$) and integration with social routines dimension ($r=0.405$, $p<0.01$). In addition, there are positive and in order of

moderate and low level relationships between internet addiction, social integration and emotional connection dimension ($r=0.430$, $p<0.01$) and integration with social routines dimension ($r=0.193$, $p<0.01$). Finally, a moderate relationship was found between the sub-dimensions of social media usage ($r=0.405$, $p<0.01$).

Regression analysis was carried out to test the research hypotheses and thus three different regression models were created. Smartphone and internet addiction explain the social integration and emotional attachment dimension with 30.3% of the total variance. In the regression model, when the t-test results regarding the significance of the regression coefficient were examined, the rise in the participants' smartphone addiction ($t=7.494$; $p<0.05$) and internet addiction ($t=4.020$; $p<0.05$) perceptions statistically increase social integration and emotional attachment. According to another regression analysis results performed in the study; smartphone and internet addiction together explain the integration with social routines dimension with 16.5% of the total variance. In the regression model, when the t-test results regarding the significance of the regression coefficient are examined, the rise in the perceptions of the participants' smartphone addiction ($t=7.134$; $p<0.05$) statistically increases the integration with social routines. According to the standardized regression coefficient (β), the relative importance order of predictor variables on social integration and emotional attachment is smartphone addiction and internet addiction. Finally, smartphone addiction explains 28% of the total variance of internet addiction. In the regression model, when the t-test results regarding the significance of the regression coefficient are examined, the rise in the perceptions of the participants' smartphone addiction ($t=11.428$; $p<0.05$) statistically increases the internet addiction.

Social media usage is increasing day by day with the widespread use of the internet and smartphones. Easily accessing the internet on their smartphones and using social media to socialize has become an undeniable condition, especially for young individuals. Health management students should be conscious of the internet and smartphone addiction and use social media effectively and efficiently. It can be said that it would be beneficial to carry out the studies to be carried out on this subject in a wider manner and by considering the changes over time.